

OBLIGĀTĀS PĀRVALDĪBAS PRASĪBAS

SABIEDRĪBAS, DZĪVNIEKU UN AUGU VESELĪBA

IEROBEŽOJUMI LAUKSAIMNIECĪBAS DZĪVNIEKU BAROŠANĀ UN TSE PROFILAKSE, KONTROLE UN APKAROŠANA

TRANSMISĪVO SŪKLVEIDA ENCEFALOPĀTIJU (TSE) PROFILAKSE, KONTROLE UN APKAROŠANA

Prasības mērķis: nodrošināt atbilstošu kontroli dzīvnieku slimību gadījumos, kad tiek radīts risks sabiedrības un dzīvnieku veselībai.

Mērķa grupa: prasība attiecas uz dzīvnieku īpašniekiem un turētājiem;

TSE ir vairāku slimību grupa, kurā ietilpst:

- 1) Govju sūkļveida encefalopātija liellopiem;
- 2) Skrepi aitām un kazām;
- 3) Hroniskā novājēšanas slimība briežu dzimtas dzīvniekiem (savvaļas un saimniecībā audzēti staltbrieži (*Cervus elaphus*), savvaļas baltastes briežiem (*Odocoileus virginianus*));
- 4) Ūdeļu transmisīvā encefalopātija kažokzvēriem (lapsām (*Vulpes vulpes un Alopex lagopus*), Amerikas ūdelei (*Mustela vison*) un jenotsuņiem (*Nycteroites procynoides*));

Govju sūkļveida encefalopātija ir neārstējama, hroniska centrālās nervu sistēmas (CNS) slimība liellopiem, kuriem novēro lēnu, ilgstošu un progresējošu organisma vispārējā stāvokļa pasliktināšanos, ar neatgriezeniskiem CNS darbības traucējumiem, kā rezultātā iestājas nāve.

Skrepi ir neārstējama, hroniska CNS slimība pieaugušajām aitām un kazām, kurām novēro niezi, kustības traucējumus un novājēšanu.

Hroniskā novājēšanas slimība ir hroniska CNS slimība briežu dzimtas dzīvniekiem, kuriem novēro sugai neraksturīgas pārmaiņas uzvedībā, kustības traucējumus un organisma vispārējā stāvokļa pasliktināšanos.

Ūdeļu transmisīvā encefalopātija ir hroniska slimība kažokzvēriem, kuriem novēro nervu darbības traucējumus, novājēšanu un neizbēgamu dzīvnieku nobeigšanos.

Pārvaldības prasības, kas jāievēro dzīvnieku īpašniekiem vai turētājiem¹:

1) Ziņošana par aizdomu gadījumā par dzīvnieka saslimšanu ar Transmisīvo sūkļveida encefalopātiju (TSE):

Dzīvnieku īpašniekam vai turētājam ir pienākums nekavējoties ziņot praktizējošam veterinārārstam vai Pārtikas un veterinārajam dienestam par aizdomām par dzīvnieku saslimšanu ar TSE vai dzīvnieku nobeigšanos.

2) Pasākumi aizdomu gadījumā par dzīvnieka saslimšanu ar TSE:

- Ikvienu dzīvnieku, par kuru ir radušās aizdomas, ka tas ir inficējies ar TSE, ir aizliegts pārvietot (izņemot, ja to ir atļāvis Pārtikas un veterinārais dienesta inspektors);
- Ir jāizpilda un jāievēro visi Pārtikas un veterinārais dienesta inspektoru norādījumi.

3) Pasākumi TSE apstiprināšanas gadījumā:

- Aizliegts pārvietot dzīvniekus un no tiem iegūtus produktus (izņemot, ja to ir atļāvis Pārtikas un veterinārais dienesta inspektors);
- Ir jāizpilda un jāievēro visi Pārtikas un veterinārais dienesta inspektoru norādījumi.

4) Tirdzniecība starp Eiropas Savienības dalībvalstīm, eksports un imports

4.1.) Vispārīgās prasības:

- a) Uz citām Eiropas Savienības dalībvalstīm (turpmāk – dalībvalstis) drīkst izvest dzīvniekus, to spermu, olšūnas un embrijus, kuri atbilst Eiropas Savienības normatīvajos aktos noteiktajām prasībām;
- b) Uz valstīm, kuras nav Eiropas Savienības dalībvalstis (turpmāk – trešās valstis), drīkst izvest dzīvniekus, to spermu, olšūnas un embrijus, kuri atbilst minēto trešo valstu izvirzītajām prasībām;
- c) Izvedot dzīvniekus, dzīvnieku spermu, olšūnas un embrijus uz citām dalībvalstīm un trešajām valstīm, tiem ir jābūt Pārtikas un veterinārā dienesta inspektora izsniegtam veterinārajam (veselības) sertifikātam. Veterinārais (veselības) sertifikāts apliecina dzīvnieku, dzīvnieku spermas, olšūnu un embriju atbilstību normatīvajos aktos noteiktajām prasībām;
- d) Latvijā no citām dalībvalstīm/ trešajām valstīm drīkst ievest dzīvniekus, dzīvnieku spermu, olšūnas un embrijus, ja tiem ir minētās valsts kompetentās veterinārās iestādes izsniegts veterinārais (veselības) sertifikāts, kas apliecina to atbilstību Eiropas Savienības normatīvajos aktos noteiktajām prasībām

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 999/2001 (2001. gada 22. maijs), ar ko paredz noteikumus dažu transmisīvo sūkļveida encefalopātiju profilaksei, kontrolei un apkarošanai, 7. 11., 12., 13. un 15.pants;
Veterinārmedicīnas likuma 59.pants

dzīvnieku, dzīvnieku spermas, olšūnu un embriju tirdzniecībai starp dalībvalstīm/ ievēšanai no trešajām valstīm;

4.2.) Prasības, kādas jāievēro attiecībā uz TSE:

- a) Uz citām dalībvalstīm un trešajām valstīm drīkst izvest vaislai paredzētas aitas, kuras pieder ARR/ARR prionu proteīnu genotipam (piederību ARR/ARR prionu proteīnu genotipam nosaka laboratoriski un tas nozīmē, ka aitas ir neuzņēmīgas (rezistentas) pret Skrepi slimību), kā arī vaislai paredzētas aitas un kazas, kuras kopš dzimšanas vai vismaz pēdējos 3 gadus ir turētas novietnē, kura pēdējos 3 gadus atbilst šādām prasībām:
- tā ir Pārtikas un veterinārā dienesta uzraudzībā;
 - tajā turētie dzīvnieki ir identificēti un apzīmēti;
 - ajā nav konstatēta dzīvnieku saslimšana ar Skrepi slimību;
 - tajā nobeigušies vai nokautie dzīvnieki (izņemot dzīvniekus, kuri nokauti infekcijas slimības apkarošanas programmas ietvaros vai patēriņam cilvēka uzturā), kuri vecāki par 18 mēnešiem, ir izmeklēti, lai noteiktu Skrepi slimības klātbūtni;
 - tajā ir ievestas vienīgi aitas un kazas no novietnēm, kuras atbilst šajā punktā noteiktajām prasībām. Šī prasība neattiecas uz aitam, kuras pieder ARR/ARR prionu proteīnu genotipam;
- b) Uz citām dalībvalstīm un trešajām valstīm drīkst izvest no aitam un kazām iegūtu spermu un embrijus, ja minētās aitas un kazas atbilst augstāk uzskaitītajām prasībām;
- c) Ja vaislai paredzētas aitas un kazas izved uz dalībvalsti, kurā ieviesta Skrepi slimības uzraudzības programma vai, kura ir brīva no Skrepi slimības, tām jāatbilst papildu prasībām, kādas noteiktas Eiropas Savienības normatīvajos aktos minēto dzīvnieku ievēšanai šajā dalībvalstī;
- d) Ja govīm, aitam vai kazām ir apstiprināta saslimšana ar TSE, uz citām dalībvalstīm un trešajām valstīm ir aizliegts izvest to pēcnācējus, kuri ir dzimuši pēdējo divu gadu laikā vai ir dzimuši pēc pirmo TSE klīnisko pazīmju parādīšanās.

! Detalizētas prasības dzīvnieku, dzīvnieku spermas, olšūnu un embriju izvešanai uz citām dalībvalstīm un trešajām valstīm, kā arī prasības dzīvnieku spermas, olšūnu un embriju ievēšanai Latvijā, dzīvnieku īpašnieki un turētāji var uzzināt Pārtikas un veterinārajā dienestā.